

Af Charite Bertelsen

Pigers og drenges brug af udstillingsrum

Pigers og drenges forestilling om forskelle på køn er større end realiteten:

I dag er der ingen forskelsbehandling på drenge og piger ”*Det er først, når man bliver voksen*” siger børnene i en brugerundersøgelse af udstillingen ”pigernes og drengenes historier” på Barndommens Museum, en permanent udstilling på Kvindemuseet i Danmark.

Fokus på køn, og især om og hvilke forskelle der er, er et ofte diskuteret emne i medierne, men i denne sammenhæng diskuteres ikke, om det er biologi eller kultur, der udgør årsagen til forskellen på køn. Det er udelukkende brugerundersøgelsens resultater og pigers og drenges brug af museets muligheder, der skildres.

I løbet af september 2008 har Kvindemuseet i samarbejde med kidsXray, et analysebureau, der er specialiseret i undersøgelser med børn og unge, foretaget en brugerundersøgelse af udstillingsrummet i Barndommens Museum. Undersøgelsens fokus var pigers og drenges tilgang til, brug og oplevelse af udstillingen ”pigernes og drengenes historier”, en udstilling, der formidler barndommens kulturhistorie i børnehøjde.

Deltagere i undersøgelsen

- Observation: 77 børn, 41 piger og 36 drenge, heraf 3 skoleklasser (3., 4. og 5. klasse)
- Under observationerne desuden: 4 forældre, 5 lærere og en lillesøster på 5 år
- Gruppeinterviews med 49 af børnene – heraf 23 piger og 26 drenge.
4 pigegrupper, 4 drengegrupper og 3 grupper med blandet køn

Barndommens museum

”Pigernes og drengenes historier” er en permanent udstilling, hvor børn kan opleve og udforske barndom før i tiden ved at vælge et kort med en dreng eller en pige. Kortene udgør en slags skattejagt, hvor de skal finde ting, der har tilhørt barnet. Disse kort er, som udstillingen, opdelt i seks kategorier, der også har hver deres farve: familie, arbejde, krop, skole, leg og klæder. På hvert kort er en tekst og tilhørende farvede tal, som man skal finde i udstillingen.

Desuden er der mulighed for at kravle på montrere og røre ved ting.

I udstillingen er der forskellige rum:

Et lysrum med store puder, hvor børnene selv kan styre det farvede lys via en touch screen.

Skyen – hvor der er en pude på gulvet og et værelse vendt på hovedet i loftet.

En ”baggård” med das – som har et rigtigt toilet indbygget, så det kan bruges rigtigt.

Et lytterum – hvor man i høretelefoner kan høre voksne fortælle om deres barndom.

Garderoberum – et grønt med drengetøj og et lyserødt med pigetøj, hvor man også finder udklædningstøj.

Labyrinten – gang og forskudte niches med montrere

I stueetagen er et rum med computere med oplysninger om genstande og de personer, som udstillingen omhandler, suppleret med et undervisningsstue om pigernes og drengenes historier.

Forskel på køn?

Børnene er helt klar over, at der var stor forskel på køn før i tiden. Men de mener ikke, at forskellen er særlig stor længere. Drengene og pigerne kan have det samme arbejde, og de får samme løn for samme arbejde. De pointerer dog, at der er flest drenge, der er bude, og flest piger, der er i butik.

Den samme udvikling fortæller børnene om i forhold til, når de hjælper til derhjemme.

Der er kun én undtagelse blandt de 77 børn i undersøgelsen, en pige på 10 år med indvandrerbaggrund. Hun skal lave meget derhjemme, det skal hendes brødre ikke. De andre børn med indvandrerbaggrund i undersøgelsen giver ikke udtryk for samme billede. Men som en af

indvandrerdrengene udtrykker det: ”Piger skal ikke lave mere end drenge, de gør det bare”.

Alle andre siger, at det er alder og ikke køn, der gør, at der er forskel på, hvad søskende skal hjælpe med hjemme. Og de hjælper ikke med ret meget. De rydder op på deres eget værelse og hjælper f.eks. med at dække og tage ud af bordet, lægger tøj sammen, og nogle laver også mad.

Børnene mener ikke, at der findes drenge- og pigefarver, det var kun, da de var mindre (under 8 år). Men nogle har en historie, de finder ret interessant, om en dreng der har lyserød som yndlingsfarve.

Dreng ”En dreng fra min søsters klasse elsker lyserødt!”

Drenge er stærkest – piger er pæneste

Forestilling om det andet køn virker alligevel meget traditionsbundet, når børnene bliver spurgt om forskelle på køn i nutiden. Dette viser sig især, når de interviewes i blandede grupper, og især blandt de yngste af børnene.

De siger, at der er stor forskel, men de har svært ved at begrunde det og kommer med stereotype udtalelser som: ”drenge er stærkest” og ”piger er pæneste”.

Om køn

Piger sladrer, det gør drenge ikke

Drenge er seje og gør masser af mærkelige ting, og pigerne sminker sig bare

Drenge er større og stærkere og kraftigere bygget

Drenge leder kun efter at vinde

Piger tænker på roser og kærlighed, og drenge tænker på legetøj og slåskampe

Der er forskel, mener alle børnene, men det er svært at forklare. De fastholder, at de to køn går en smule forskelligt klædt. Men de pointerer især, at der er forskel på, hvad de to køn interesserer sig for. Dette forklarer de f.eks. med, at drenge og piger læser forskellige blade og bruger forskellige slags hjemmesider på internettet.

Drenge går ind på RuneScape, pigerne går på GoSupermodel.

Piger går op i smykker, make-up, film og kærlighed, Barbie, Bratz, sladderblade, pigeblade og hestblade. Og drenge går op i fodbold, Yu-gi-oh

kort, Spiderman og superhelte.

Når børnene bliver spurgt, hvad de tror, deres eget køn og det andet køn ville kunne lokkes ind i museet med, svarer de ofte de samme ting for begge køn, om end i en lidt anden rækkefølge. Desuden sætter de forskellige ord på den samme ting, alt efter hvilket køn de taler om. F.eks. hyggerum til piger og afslapningsrum til drenge. Eller flotte ting til piger og spændende ting til drenge. Dette står indimellem i kontrast til, at flere drenge siger, at de selv synes, det er spændende med de mange *flotte* ting.

Ofte ender børnene ud med at sige, at det jo er det samme, som de selv synes er sjovt. De opdager derved, at der måske alligevel ikke er så stor forskel på køn.

Forestillinger om det bedste ved udstillingen / det der kan lokke eget og det andet køn ind

Drenge:

- Computer
- Tøj
- Kravle rundt
- Røre ved ting
- Lysrummet
- Skattejagt
- Spændende ting
- Afslapningsrum
- Fede gamle ting

Piger:

- Tøj
- Flotte ting
- Lysrummet
- Hyggerum
- Historier
- Computer
- Gå rundt og kigge
- Gamle ting
- Finde tingene

På andre museer bliver man helt træt i hagen

Begge køn er enige om, at dette museum er virkelig godt i forhold til andre museer. Den væsentligste grund er, at man her kan gå rundt selv, og at man må røre ved tingene. At de ikke hele tiden skal passe på, om de overskrider regler, gør dem trygge. De kan derfor opleve udstillingen og forholde sig til indholdet på egne præmisser.

Alle børnene synes, Barndommens Museum er et anderledes museum. Ikke så kedeligt, som museer med store glasmontrer og knapper, hvor man kan høre lyde. Og normalt skal man være stille og må ikke røre noget på museer.

Dreng: *"På andre museer bliver man helt træt i hagen" – "Fordi man hele tiden prøver – ik' gab, ik' gab. Og man går og holder sin hage oppe for ikke at gabe"*

Et museum er sjovt for børn af begge køn, hvis der sker noget, eller man kan "gøre noget":

Pige: *"Her er der et rum, man kan sidde og slappe af i, man kan prøve tøjet og gå på skattejagt"*.

Dreng: *"På andre museer er der flere advarselsskilte, end der er informationer om, hvad det egentlig er"*.

Pige: *"Godt – rigtig rigtig godt – det er et åbent museum, fordi man må røre ved tingene" – "Jeg ser bedst ved at røre ved tingene, mærke ved tingene"*.

Pige: *"Det er bare så spændende at gå rundt og se på tingene. Ting fra gamle dage er spændende. Og så kan man gå ned til computerne, hvis man har fået alt for meget larm i hovedet"*.

Piger og drenge på opdagelse i historien

Udstillingen er opbygget, så børnene bruger mange sanser og læringsstile, og de udfordres på flere planer samtidigt. Dette gør udstillingen interessant og motiverende for begge køn.

Udstillingen giver piger en total oplevelse, og de mangler

ikke motivationsfaktorer til at få et nærmest optimalt udbytte. Mens drengene ville få samme totale udbytte med få ændringer/udvikling.

Børnene, uanset køn, har ikke en enslydende holdning til, om det er vigtigt at gennemføre skattejagten / finde alle numrene. Denne skattejagt vækker snarere oplevelsesgenet end konkurrencegenet. Skattejagten giver børnene mere indlevelse i historien, de får en fortælling/historie, og de har opfattelsen af, at de ved mere om det enkelte barn, end der står på ”skattekortet”, for de danner billeder og handling inde i hovedet.

De vil dog gerne finde alle tallene, og de mener næsten alle, at det giver en mere total oplevelse, hvis man finder dem alle.

Der er en svag tendens til, at flest piger mener, at oplevelsen er vigtig. Og en svag tendens til at det er drenge, der mener, at det er vigtigt at gennemføre – selv.

Mange af børnene har forslag til, hvordan det kunne blive mere attraktivt, og hvordan de kunne blive mere motiverede til at finde alle genstandene i udstillingen, som svarer til tallene på et kort. Forslagene bygger på en slags ”belønning” eller tjek af, at man har fundet alle numre – og de rigtige numre.

Det kunne f.eks. være skattekortet som dele, der skal samles til sidst, eller en quiz så man kan tjekke, om det er de rigtige ting, man har fundet under skattejagten.

Det bedste ved udstillingen for både drenge og piger ifølge dem selv

- Bevægelse – kravle på ting
- Klædudtøjet
- Lysrummet
- Skattejagt
- Oplevelsen - historierne
- At gå på opdagelse i historien/de udstillede ting
- At gå på opdagelse i udstillingens rum

Computerne nævnes også som noget, der kan motivere begge køn, men de brugte dem stort set ikke. De glemte det, fordi de var så optagede af selve udstillingen.

Børnene vil også gerne have mere klædudtøj og flere sko. Begge køn er ret vilde med at klæde sig ud i tøj fra gamle dage. Flere af børnene mener, at det ville gøre følelsen af fortiden mere konkret og dermed øge forståelse og indsigt, hvis der var klædudtøj og ting, der hørte til hvert kort, som man kan have på/med rundt, når man er på skattejagt.

Der er også mange forslag om flere aktiviteter, mere bevægelse og underholdning. Forslagene går på både fysiske forhindringer, aktiviteter i lysrummet, film og flere emner så som mad og lege, de legede.

Både piger og drenge vil klæde ud – men drengene gør det først

Både piger og drenge vil klæde ud, klatre, bruge computer, se spændende ting og høre historier. Men der er, som nævnt, nogle forskelle i drengenes og pigernes brug og tilgang til udstillingen.

Der er en tydelig tendens til, at drengene er de første i lysrummet, de første der tager udklædningstøj på, de første der prøver skolepulten med griffler, hoppeboldene osv.

Eneste undtagelse var en klasse med næsten udelukkende indvandrere. Her var pigerne først i lysrummet, dog kortere tid end de drenge i undersøgelsen, der ellers var først i lysrummet.

Der er også en tydelig tendens til, at drengene helst ikke spørger om hjælp til skattejagten, det gjorde pigerne ofte. Når drengene spurgte om hjælp, og når de fik hjælp, så de ofte uengagerede ud, hvorimod pigerne var opmærksomme. Der er i undersøgelsen eksempler på drenge, der diskuterer længe, om de skal spørge om hjælp. Og nogle gange bliver de enige om, at de ikke vil have hjælp, selvom de ikke kan komme videre uden! Drengene siger selv, at det er fordi, det er vigtigt at kunne – *selv*.

Den sidste observerede tendens på forskelle mellem kønnene i denne undersøgelse er, at drenge under skattejagten meget oftere end piger bliver forstyrret og afledt af alle de spændende ting i udstillingen.

Drenge kan bruge lang tid på at diskutere, om de skal spørge om hjælp:

”Skal vi have hjælp?” spørger en dreng sin ven ”eller skal vi tage en ny?”.

”Jeg vil gerne have hjælp” – ”skal vi spørge om hjælp?” gentager den anden.

Det er overvejende sandsynligt, at der er en sammenhæng mellem de to første punkter, hvor drengene skiller sig ud. For det er ofte, når drengene ikke kan komme videre, og ikke er motiverede til at spørge om hjælp, at de tager klædudtøj på, sidder og grifler osv.

Dette er ikke nødvendigvis problematisk, for både drenge og piger er optagede af udstillingen, og synes selv, at de har haft en meget god oplevelse. Men omvendt siger mange af børnene, at man via skattejagten ”kommer tættere på”, at de kommer længere ind i historien om det enkelte barn. Og børn elsker gode historier, historier de kan forholde sig til, og som giver billeder i hovedet. En ændring/udvidelse af adgange til hjælp, så det ikke nødvendigvis er via en fysisk person, ville give drengene, og pigerne, flere muligheder for at få det totale udbytte af skattejagten.

Der er sandsynligvis også en sammenhæng mellem drengenes selverkendte afledelighed, og at de er først i lysrummet osv. Dette virker ikke nødvendigvis forstyrrende for deres egen oplevelse, indlevelse og leg i udstillingen. Tværtimod giver det ofte andre billeder og historier i deres hoveder, end dem de får i den skattejagt, de er i gang med. Det kan dog virke irriterende for nogle piger, hvis de er i gruppe med disse drenge. Et større konkurrencemoment i skattejagten vil sandsynligvis gøre drengene mere fokuserede.

Barndommens Museum eller tivoli? – et svært valg!

Barndommens Museum giver børn af begge køn muligheder for rigtig mange gode oplevelser. Men der er desværre mange, der ikke er klar over, at Barndommens Museum i Kvindemuseet eksisterer, og hvad det kan give af oplevelser.

Børn vil gerne have kvalitetstid med deres familie, de siger det bare ikke særlig ofte, sandsynligvis kun hvis de bliver spurgt helt konkret og direkte. De spørger ikke til et museumsbesøg, for de er formodentlig ikke klar over, hvad det giver af samvær og oplevelser. Derimod spørger de til en tur i et sommerland/tivoli. De efterspørger ture, oplevelser m.m., der giver playground currency (noget, der giver status blandt børn), det gør en tur på Barndommens Museum ikke, ikke endnu i hvert fald, men det dækker nogle andre behov.

Det, der giver playground currency blandt børn, er ikke nødvendigvis det, de personligt får mest ud af.

Alle de 49 interviewede børn i undersøgelsen blev bedt om at give

Barndommens Museum point på en skala fra 0-5, hvor 5 er bedst (en tur i tivoli/et sommerland), og 0 er mindst (at sidde og kede sig/ikke have noget at lave). En fjerdedel af børnene giver top point, og samlet giver langt de fleste Barndommens Museum 3 point eller over.

Hvis man udligner for fejlkilder, som at børn gerne vil hjælpe og give de svar, man efterspørger, og at de lige har været i Barndommens Museum og ikke i et sommerland, giver børnene stadig Barndommens Museum en meget flot plads på skalaen.

Begrundelserne for de flotte karakterer giver også et tydeligere billede af, at børnene ikke overdriver specielt meget i deres bedømmelse.

Det generelle svar på forskellene på et sommerland/tivoli og Barndommens Museum er:

- I sommerland/tivoli er der forlystelser, der giver kilderer i maven, og man skal være modig. Der er kun én type underholdning, man bliver ofte adskilt, og der kan være ventetid.
- I Barndommens Museum kan man ”være sammen”, og sammen om alle oplevelserne, man danner historier og billeder i hovedet. Det er hyggeligere, og det er en differentieret oplevelse. Der er ingen spænding, ingen mulighed for kilderer i maven.

Nogle af børnene siger, at de hellere vil på Barndommens Museum end i et sommerland/tivoli. Og flere siger, at det ville være et svært valg.

Det svære valg:

”Det ville altså være et svært valg” – ”Jo, for her kan man nogle forskellige ting, og der (i et sommerland) kan man kun prøve rutsjebaner og gå rundt og hygge sig, og her kan man gå rundt og hygge sig og klæde sig ud og meget mere”

”Det er svært at vælge, for i tivoli kan man prøve forlystelser, men her kan man gå rundt og hygge sig med sin familie. Her må man røre ved tingene, det er mere hyggeligt”.

”Man får billeder inde i hovedet, og det går ikke så hurtigt” - ”Hmmm, svært valg”

”Jeg vil helst her ind – jo, for her kan man gå rundt og kigge på tingene sammen. Man behøver ikke at dele sig op, og man kan gå rundt og kigge på tingene sammen”.

Det er derfor vigtigt at gøre forældre opmærksomme på de værdier, der er her – de værdier, børnene lægger vægt på.

”Pigernes og drengenes historier” – for drenge og piger

Forskelle på kønnene er i realiteten ikke så store, som børnene, næsten pr. automatik, svarer. Også selvom de fastholder forskellen på, hvad de to køn interesserer sig for. Interessecforskellen giver sig nemlig ikke til kende som et tydeligt billede i forhold til børnenes brug, tilgang og oplevelser i udstillingen, så i denne sammenhæng er det et udtryk for børnenes egen holdning.

Undersøgelsen af pigers og drenges brug af udstillingsrum viser, at pigers og drenges forestillinger om forskelle på køn er større end realiteten. Ofte er børnene overraskede over, at det er det samme, de to køn egentlig gør, når de bruger udstillingen. Heller ikke når børnene observeres i udstillingen ”pigernes og drengenes historier”, er der store forskelle i forhold til motivation og brug af udstillingen. Og de forskelle, der er afdækket i undersøgelsen, nemlig at pigerne spontant får størst udbytte af skattejagten, kan udlignes via relativt små tilføjelser til den eksisterende udstilling.

Barndommens Museum er en interessant rejse i tiden for både drenge og piger.

